

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Морис Гринберг, департамент „Когнитивна наука и Психология”, Нов български университет

относно представените материали за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност професор в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2 Психология, обявен в ДВ бр. 87/17.10.2023 г. с единствен кандидат доц. д-р Елена Андонова

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания

Представената от доц. Елена Андонова справка според изискванията на НАЦИД показва, че тя отговаря на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ за заемане на длъжността професор в професионално направление 3.2 Психология. Прави добро впечатление, че кандидатът има значително повече от необходимия брой точки в определените от закона групи от показатели.

II. Изследователска дейност и резултати

Представената от Елена Андонова справка за дейността убедително показва дългогодишна интензивна и плодотворна изследователска дейност. Правят добро впечатление различните по характер задълбочени изследвания, на които тя е самостоятелен или водещ автор. Считаю, че представените научни трудове и монографии представляват интерес за специалисти от областта на лингвистиката и свързани с нея области и имат важни методически и приложни приноси.

Много добро впечатление правят публикациите в чужбина, както и многобройните цитирания от чуждестранни автори в реферирани авторитетни издания (пет пъти повече точки от изискваните).

Значителен е и броят на научните и приложните проекти, в които Елена Андонова е участвала и/или е ръководила.

Основно място в материалите по конкурса заема представеният от Елена Андонова монографичен труд със заглавие „Ранно езиково развитие: Граматика“. Това е втора монография на кандидатката насочена към интересния проблем за езиковата способност, като нейна основна тема е изследване на усвояването на граматиката в ранна детска възраст.

Основен принос на монографията е използването на т.нар. Въпросник за езиково развитие ВЕРБА и по-специално неговият вариант за деца от 16 до 30 месеца – Верба-2 (Част II “Изречения и граматика“). Той позволява получаването на данни за постепенното усвояване на граматиката в ранна детска възраст – от 16 до 30 мес. Верба-2 се основава на въпросниците за комуникативно развитие на Макартър Бейтс (MBCDI), адаптирани и използвани в изследвания за голям брой езици по света. Елена Андонова е адаптирала този въпросник и го е използвала за първи път за мащабни изследвания на езиковото развитие на деца в България, резултатите от които са представени в научни статии и в представената монография по конкурса.

Монографията въвежда накратко теоретичната рамка на въпросниците за комуникативно развитие и обосновава важността за събирането на данни за езиковото развитие от най-ранна възраст, за да се изследва как децата научават езика. Изложението е ясно, макар и кратко, и е адекватна основа за представените емпирични резултати, които се публикуват за първи път в монографията.

Представени са многобройни анализи на получените резултати, които са сериозен принос, като се има предвид, че се правят за първи път в България с толкова голяма извадка. Тези резултати са и съществен методически принос, който без съмнение ще бъде в основата на многобройни и важни бъдещи изследвания.

III. Учебна и преподавателска дейност

Учебната и преподавателска дейност на Елена Андонова отговаря на изискванията на НБУ. Прави впечатление участието ѝ в създаването и развитието на магистърските програми по когнитивна наука и психология на развитието.

Важна част от учебната дейност на Елена Андонова е организирането на международната школа по когнитивна наука от 2013 г. до сега, която дава възможност на студенти от цял свят да се запознаят с достиженията на различните области от когнитивната наука.

Тя активно използва съвременни подходи в преподаването и е автор на уникални за България курсове в областта на когнитивната лингвистика, психолингвистиката и психологията на пространственото познание.

IV. Административна и обществена дейност

От представената информация по конкурса и от лични впечатления от 2000 г. до сега, мога уверено да кажа, че Елена Андонова е била ангажирана в административната

и обществена дейност на департамент „Когнитивна наука и психология“ и на Изследователския център по когнитивна наука.

Нейната дейност е била свързана с различни организационни дейности, като тя е била ръководител на департамент „Когнитивна наука и психология“ и дългогодишен директор на Изследователския център по когнитивна наука, на който е директор до момента. Била е член на академичния съвет на НБУ. Била е и дългогодишен член на борда на Международното дружество по когнитивна наука. Тя е и инициатор и организатор на серия от конференции за детско развитие от 2016 г.

V. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Основните приноси на изследователската дейност на доцент Елена Андонова, свързани с настоящия конкурс, се основават на значителен брой публикации, включително и в авторитетни реферирани международни списания, и на две монографии. Те са в няколко важни направления: ранно детско езиково развитие, приложни изследвания, свързани с оценка на детското типично и нетипично развитие, използване на иновативни подходи в изследването на пространствена комуникация и пространствено познание и изследвания на т.нар. експериментална основа на обработката на езикова информация.

Бих препоръчал на кандидатката по-скоро да сподели в бъдещи публикации споменатите в монографията, събрани корпуси с данни, резултати от анализи върху тях и други резултати от изследвания, което би стимулирало развитието на изследванията в тази област в България.

В заключение, на база гореизложеното, напълно убедено считам, че представените от доц. Елена Андонова материали в конкурса за заемане на академичната длъжност професор в област на висше образование 3. Социални науки, професионално направление 3.2 Психология, напълно отговарят на изискванията, поради което убедено подкрепям нейната кандидатура.

09.02.2023

Подпис:

